

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi; Et In Conimbricensi Academia
Sacrarvm Litterarvm Olim Primarii Professoris Emeriti De
Divina Gratia Pars ...**

Continens Prolegomena sex, & duos priores libros De Necessitate Divinæ
Gratiæ Ad Honesta Opera

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1620

Cap. VIII. Utrùm in statu naturæ lapsæ homo sit intrinsecè debilior ad
operandum bonum, quam esset in statu puræ naturæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94086](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94086)

trahit, & opprimit infirmitas, nisi diuina gratia medica-
mento praeventum in vnoquoque homine sanetur, atque ad-
iuvetur indefinenter liberum arbitrium, est quidem liberum,
non tamen sanum, &c. Statim autem exponit esse libe-
rum à iustitia, id est, carens illa, unde inquit. Quanto
magis à bonitate, rectitudine, sanitate, iustitia, liberum,
tanto magis malitia, peruersitate, infirmitate, atque iniqui-
tatis morisera seruitute captiuum. Et cetera, quæ in eā-
dem sententiam late profequitur.

9. *Responsio.* Sed quod ad Origenem attinet, facile concedi
posset in illa sententia errasse, hunc enim errorem in
eo notauit Epiphanius in epistol. ad Ioannem Hiero-
solymitan. Episcopum, Augustinus autem ipse se
explicuit libro primo Retract. capite vigesimo sexto,
non ita id esse accipiendum, quasi totum amiserit homo,
quod haberet imaginis Dei, quod magis explicans libro
secundo, capite vigesimo quarto ait. Non sic accipien-
dum est, quasi in eo (vtique in homine) nulla (supple,
imago) remanserit, sed quod tam deformis, vt reformatione
opus haberet. Et ita sicut non amittit imaginem, ita nec
liberum arbitrium, licet vires, & robur eius amiserit.
Et ita etiam posset exponi Origenes loco citato, nam
verba eius sunt. Ad huius (id est, Verbi diuini) imagi-
nem factus est homo, & propterea Saluator noster, qui est ima-
go Dei, misericordia motus pro homine, qui ad eius similitudi-
nem factus fuerat, videns eum deposita sua imagine, maligni i-
maginem induisse, ipse imagine hominis assumpta, venit ad
eum, &c. Dicit enim potest homo deposuisse imaginem
Dei, non quia illam destruxerit, sed quia illam defor-
mauit.

10. Addi etiam potest, à multis distingui imaginem à
similitudine: nam ad imaginem dicitur homo factus
ratione intellectualis naturæ, & conuenientie cum
Deo in gradu intellectuali, & consequenter in ratio-
ne, & libertate, vt communiter Patres exponunt. Si-
mililitudo autem refertur ad gratiam, per quam ima-
go ipsa efficitur Deo similior, vt sensit Magister in 2.
distinctione decima sexta & sumitur ex Dionysio 2.
capite de Ecclesiastica Hierarchia in principio dicen-
te, Hoc omnes conamur, vt per gratiam similes Deo efficiamur.
Et Auctor libri de Ecclesiasticis dogma. capit. vltimo
hoc significauit, cum dixit, Similitudinem in moribus
ingenit. Sic ergo dici potest amisisse similitudinem
Dei, quia gratiam amisit, & consequenter imaginem
deformasse, priuando illam diuina forma, & alijs
donis, quæ illam comitabantur. Ex quo habemus,
hominem non amisisse libertatem, quam in pura na-
tura haberet, sed amisisse supernaturales vires eius,
quibus etiam in pura natura careret. Et hoc est, quod
vno verbo dixit Prosper libro primo de Vocatione gent.
capite septimo. Cum homo spoliaretur, non voluntate,
sed voluntatis sanitate priuatus est: idem ferèl. contr. Col-
lat. c. 19.

11. *Solutio. om-
nia Rationem.* Augustini autem sententia de libero arbitrio ho-
minis post lapsum tam est clara, & sæpe ab ipso repe-
tita, & solite obseruata, vt impudensissimum sit,
propter vnum, aut aliud verbum eius, illam velle ob-
ruere, ac peruertere. Id constat ex toto libro de Gra-
tia, & liber. arbitrio, Epistola quadagesima sexta, &
quadagesima septima, vt alia loca omittam. Cum
ergo dicitur liberum arbitrium hominis lapsi ante
gratiam non esse liberum, æquiuocatio est in voce,
liberum. Aliquando enim opponitur seruituti, & hoc
modo dicitur liberum arbitrium hominis lapsi non
esse liberum sine gratia, quia est seruus peccati, vt lo-
quitur Augustinus in vltimo loco. Et de eadem po-
test intelligi Prosper, & apertius Fulgentius. Hinc
etiam liberum interdum opponitur necessitati pec-
candi, non in singulis actibus, sed absolute, & dis-
tinctum, seu confusum, & hoc modo dicitur homo lapsus
gratia destitutus, non esse liber vt nunquam peccet,
& de hac necessitate loquitur Augustinus in prio-
ribus locis: illa vero necessitas non excludit pro-

priam libertatem indifferentiæ, quæ opponitur de-
terminationi ad vnum in singulis actibus definitis
sumptis, vt dicemus late in libro secundo. Hæc
autem libertas indifferentiæ est, quæ constituit li-
berum arbitrium, vere liberum pro singulis acti-
bus, & de hac nunquam Augustinus, vel alij Pa-
tres dixerunt, esse per peccatum amissam. Vnde
Bernardus libro de Gratia, & libero arbitrio di-
stinguens propriam libertatem à necessitate, & li-
bertatem à seruitute peccati, dicit Christum venisse,
vt nobis conferret hanc posteriorem libertatem,
quam amiseramus peccando, non priorem, quæ
per peccatum non amittitur, nec amitti potest:
Manet enim (inquit) libertas voluntatis, vbi est captiuitas
mentis, tam plena quidem in malis, quam & in bonis, sed
in bonis ordinatur. Et infra: Sive Deusimus, sive diabo-
li, non tamen similiter definitus esse nostri. Manet enim li-
bertas arbitrii, per quam manet, & causa meriti. In ser-
mone autem octuagesimo primo in Cantic. latius
declarat, cum libertate naturali, quæ post pecca-
tum mansit, contractam esse quandam necessita-
tem peccandi, nisi gratia subueniat, quia corpus,
quod corrumpitur, aggrauat animam, &c. Et
de hac necessitate loquitur, vt dixi, Augustinus.
Sæpe etiam dicitur homo amisisse libertatem ad a-
mandum super omnia Deum, & alia supernatu-
ralis iustitiæ opera facienda, quia nimirum ami-
sit ipsam iustitiam, quæ est principium talium ope-
rum, & factus est indignus omnibus donis eius, si-
ne quibus illam operari non potest. Et ideo in eo
statu non est liber ad tales actus, quia est impotens.
Hæc autem libertas recuperatur per gratiam Christi
quæ dat potestatem bene operandi, vt in discursu
materiæ videbimus. Et hæc nunc sufficiant contra
hæreticos.

CAPVT VIII.

*Verum in statu natura lapsa homo sit intrinsecè
debilior ad operandum bonum, quam
esset in statu puræ natu-
ræ?*

1. *Prima sen-
tentia.* Sequitur controversia cum Catholicis, in qua
fuit sententia Gregorij, naturam lapsum per pec-
catum factam esse magis propensam ad malum, de-
bilioremque ad bonum, etiam morale, & naturæ
consentaneum, quam esset in pura natura. Ita tenet
Gregorius in 2. distinctione 30. quæstione 1. articulo
secundo ad 3. Fundatur præcipue in illa comuni
sententia Theologorum, quam acceperunt ex Am-
brosio libro septimo in Lucam, Augustino libro de
Natura, & gratia capite septimo, Beda in capite deci-
mo Lucæ, qui circa parabolam de illo, qui descen-
debat ab Hierusalem in Ierico, dicunt naturam hu-
manam per peccatum fuisse spoliaram gratuitis, &
vulneratam in naturalibus, quod non esset verum,
nisi in viribus ipsis aliqua diminutio facta esset. Vi-
deturque hæc opinio originem ducere ex alia eius-
dem authoris, & aliorum quorundam dicentium
per originale peccatum imprimi homini quandam
morbidam qualitatem. Nam si hoc verum est, mi-
rum non erit, quod qualitas illa possit ad malum in-
clinare, & boni operationem difficiliorem reddere.
Videtur autem interdum Augustinus ita loqui de
languore, & mala qualitate hominis lapsi, vt patet ex
libro 1. de Nuptijs capite 26. & lib. 6. contr. Iulianum
cap. 7.

2. *Recentiorū
sententia.* Hanc opinionem aliqui moderni Theologi ten-
tant defendere, non quidem ex illo principio morbi-
dæ qualitatis, sed ex alio. Afferunt n. humanæ naturæ
vires ad bonum morale, & naturale præstandum de-
biliores esse in natura lapsa, quam esset in pura natu-
ræ, so-

ra, solum quia nunc est auersa à Deo, & vere in peccato, quod non haberet in pura natura. Ita tenet nominissime P. Didac. Aluar. in opere de Auxilijs libr. 6. disp. 45. & 47. dicitque quamplurimos Thomistas illam sententiam docere, licet eos non referat. Tribuit etiam S. Thomæ 1. 2. quæst. 87. art. 1. quia dicit, naturalem inclinationem hominis ad bonum rationis, humanæ naturæ proportionatum, minui per peccatum. Probat primo ex Concilio Arausico. & Trident. dicentibus, hominem per peccatum originale secundum animam, & corpus fuisse in deterius commutatum. Et ex Patribus asserentibus, fuisse non tantum gratuitis priuatum, sed etiam in naturalibus vulneratum. Quæ autem non intelligi sufficienter per comparationem ad vires hominis, quas habebat in statu innocentie ratione iustitiæ originalis, sed intelligenda necessario esse etiam comparatione puræ naturæ & virium eius, quia alias nullum vulnus in se suscepisset humana natura per peccatum, nec homo relictus esset seminiuus, quia in pura natura nullum esset vulnus, nec homo in eo statu constitutus dici posset seminiuus relictus, licet concupiscentiæ rebellionem haberet.

3.
Præbatur 2.
præfata sen-
tentia.

Declaratur
consecutio.

4.
3. Probatio.

5.
Communis
& vera sen-
tentia.

Secundo probat, quia peccatum diminuit naturalem inclinationem hominis ad bonum rationis, humanæ naturæ proportionatum: ergo idem fuit peccatum originale in nobis: ergo in hoc statu sunt vires arbitrij debiliores, quam in pura natura. Antecedens est D. Thomæ dicta quæst. 85. artic. 1. & 2. & commune Theologorum ibi, & in 2. dist. 24. & 35. & videtur experientia hoc constare. Consecutio probatur, quia peccatum originale est verum peccatum, & ita non est minor ratio de illo, quam de alijs. Possuntque consecutionem illam ita declarare, quia si homo conditus in puris naturalibus postea peccaret debiliior fieret post peccatum ad operandum bonum morale: quam antea fuisset, iuxta dictum axioma: sed ita homo nascitur nunc in peccato originali, sicut ille homo maneret tunc in peccato habituali, transacto actuali ergo.

Tertio probat, quia per originale peccatum auersa est natura humana à suo ultimo fine, non tantum supernaturali, sed etiam naturali: ergo facta est debiliior ad bene operandum. Antecedens probatur, quia homo ad supernaturalem gratiam finem ordinatus, non potest auerteri à Deo, ut sine gratia, seu supernaturali, quin auertatur consequenter ab eodem, ut est finis naturalis: nam oppositum inuoluit repugnantiam. Consecutio vero probatur, quia præcipua bonitas moralium operum pender ex ultimo fine, tanquam à prima regula bene operandi, & ideo necesse est, ut voluntas auersa à tali fine debiliior facta sit ad bene operandum, sicut intellectus male instructus circa prima principia, & quasi auersus ab illis, minus bene dispositus est ad discurrendum circa verum. Quarto probat inductione, quia homo in puris naturalibus posset diligere Deum, ut autorem, super omnia, saltem aliquo actu, vel momento, & vincere quamcunque tentationem grauem modico tempore: homo autem lapsus hæc non potest: ergo signum est debiliorem esse factum.

Nihilominus communis, & vera sententia est, naturales vires hominis, vel liberi arbitrij quoad gradum, seu perfectionem, quam in statu puræ naturæ haberent, non fuisse diminutas in natura lapsa ex vi solius peccati originalis: sed solum quoad robur, & integritatem, quam à iustitia originali accipiebant. Hæc sine dubio est sententia D. Thomæ, & communis antiquorum Theologorum, ut statim declarabo. Eam vero distinctius, quam ceteri explicauerunt Conradus & Caiet. 1. 2. quæst. 85. art. 3. & quæst. 109. art. 2. 5. secundum dubium, quos sequitur Soto libr. 1. de Nat. & grat. c. 13. & Medin. 1. 2. quæst. 85. art. 3. §. secundo inferitur, quicquid sumit ex D. Thomæ ibi, additque hæc esse ve-

ram, diuinamque Theologiam, quam docent vniuersi Theologi. Eandem optime docet Martinus in 2. quæst. 18. art. 1. Idem tenet Gregorius de Valent. 2. tom. disp. 6. quæstione 15. puncto 1. qui addit Scotum in 2. distinctione 29. quæst. vnic. in fine, & distinctione 33. quæstione 1. Gabriel in 2. distinctione 35. articulo 3. cubio 3. Durandus in 2. distinctione 20. quæstione 5. capite 2. & distinct. 30. quæst. 1. art. 1. Isti autem auctores in tantum hanc docent sententiam, in quantum dicunt, corruptionem, seu lisionem factam per peccatum originis in humana natura, tam quoad supernaturalia, quam quoad naturalia, non esse factam per ablationem alicuius perfectionis naturalis, nec per inductionem alicuius vitiose qualitatis, sed per ablationem donorum, quæ tam ad eleuandam dictam naturam ad supernaturalia, quam ad roborandam, & componendam illam in naturalibus diuinitus illi erant superaddita. Ex hoc enim principio satis clare inferitur, vires, quas homo haberet in pura natura, non fuisse per peccatum diminutas. Et idem sentiunt Cardinalis Bellarminus libro 4. de Stat. primi hominis cap. 5. Albert. Pighi, controuers. 1. Vegalibr. 2. in Trident. cap. 6. & 11. & lib. 3. in Trident. cap. 11. Ruard. art. 2. contra Luther. Driedo libro 1. de Grat. & liber. arbit. cap. 3. p. 4. & tract. 4. cap. 1. Episcopus Lucensis, Ferd. Velliozilo in aduertent. Theolog. quæst. 9. ad 1. tom. D. Chyriost.

Atque eodem modo sine dubio est hæc sententia D. Thomæ: nam 1. part. quæstione 95. articulo 1. ait, naturalia mansisse in homine integra post peccatum, & in hoc aequiparat hominem angelis lapsis, de quibus dixit Dionysius capite 4. de Diuinis nominibus in eis naturalia mansisse integra post peccatum. Respondent, non dicere D. Thomam, naturalia mansisse integra quoad omnia, sed cum moderatione, scilicet, quoad bonum primum nature, quod est, esse, viuere, & intelligere ita enim exponit Dionysius idem D. Thomas 1. 2. quæstione 85. articulo 1. ad 1. At vero D. Thomas in citato loco 1. parte expresse loquitur de bono illo, quo consistebat in perfecta subiectione corporis ad animam, & inferioris appetitus ad superiorem, probatque non fuisse naturalem, quia alias permansisset post peccatum, iuxta sententiam Dionysij: ergo intelligit illam de omni bono nature. Idemque argumentum fieri potest de quocunque bono, in quo dicitur, natura humana diminuta per peccatum minimorum inferendo, non esse naturæ debitum, nam si fuisset, permansisset, iuxta regulam Dionysij. Et potest hic sensus illius regulæ confirmari, quia iuxta vltimum loquendi modum in doctrina tradenda, indefinita locutio sine vlla exceptione æquiualeat vniuersali: alioquin ambiguus esset sermo, & voluntarijs tergiversationibus expositus: Dionysius autem absolute dixit, naturalia mansisse integra post peccatum: ergo intellexit, tam de ipsa natura, quam de omnibus quæ intrinsece fiunt ab ipsa natura, seu naturali vinculo sunt illi connexa. Et ita illud axioma intellexerunt, & sequuti sunt Scholastici communiter. Et præterea non est maior ratio de vi ipsa, & vi intelligenti, quam de quacunque alia vi naturaliter operandi, ut in discursu monstrabimus. Nec D. Thomas aliam declarationem adhibuit in illa solutione ad 1. nam se remittit ad illud primum bonum nature, de quo in corpore articulo loquutus fuerat, sub quo dicit includi principia nature, & proprietates, & potestates anime, & alia huiusmodi. Et præterea in eodem articulo primo, secundo & tertio declarat, corruptionem naturæ solum factam esse per ablationem donorum dantiur naturæ integritatem, quam ex se non haberet, sicut mortalitas corporis etiam inducta est per solam iustitiæ originalis ablationem, & quæstione octuagesima septima, articulo septimo dicit hominem amisisse iustitiam originalem, & sua natura fuisse relictam. Quid quæstio, est, relictum esse suæ naturæ, nisi relictum esse cum omnibus viribus,

viribus, & perfectionibus, quas seclusa iustitia originali humana natura ex se, seu ex naturali conditione postulat, & habere potest. Hæc autem omnia, & sola sunt, quæ homo in pura natura posset habere: ergo ex sententia D. Thom. in hoc est æqualitas inter hominem lapsum, & purum.

7. Vnde ulterius potest hæc veritas ex Concilijs, & Patribus eodem argumentandi modo probari. Vbi-que enim mutationem in Adamo, & in naturæ integritate per peccatum factam, & ad nos simul cum culpa per originem transfusam, positam fuisse docent in amissione illius doni naturæ humanæ, vltra omnem perfectionem ei debitam, additi, quo bene in se constituta, & ordinata, recte, ac constanter bonum posset operari. Ita exponit mutationem illam, seu vulnerationem naturæ, Concilium Tridentinum sessione quinta in decret. de Peccato originali dicens. *Primum hominem Adam, cum mandatum Domini in paradiso fuisset transgressus, statim sanctitatem, & iustitiam, in qua constitutus fuerat, amisit. Et inde concludit, incurrisse iram, & indignationem Dei, mortem, & captivitatem sub potestate demonis, ac denique hoc modo secundum corpus, & animam in deterius commutatum fuisse.* Tota ergo illa commutatio posita fuit in amissione sanctitatis, & iustitiæ, & perfectionum, quæ ab illis proveniebant, quibus omnibus etiam homo in puris naturalibus caruisset. Et hac ratione dixit optime Chrysostomus homilia de Cruce Domini, tomo tertio, hominem peccando priuatum esse donis, quibus antea ornatus fuerat, & relictum esse nudum. Vnde exponendo illud, *Adam vbi es?* ait, *Non quod ignoraret Deus, sed quia post persuasionem diaboli, qui ei promiserat Deitatem, & inueniuitatem, dicit ei, vbi es? Hoc est, de qua dignitate ad quam deducis deductus es? Quia manducaſti de ligno scientia boni, & mali, remansiſti homo, vti que nudus, seu nudatus propter prauaricationem, vt statim subiungit. Et sic etiam homilia decima sexta in Genes. Cognouerunt, ait, quod nudi essent. Nudati propter peccatum superne gratia amictu, & sensibilis sua spoliationis sensum acceperunt. Idem homilia decima septima late. Et Ambrosius libro secundo de Iacob, & vita beat. capite quinto dixit, fuisse Adam spoliatum, atque ita fuisse nudum inuentum. Idem libro de Elia, & ieiun. capite quarto, & de Isaac, & anima capite quinto. Augustinus libro nono Genes. ad liter. capite decimo, & libro vndecimo capite trigesimo primo, vbi etiam per ablationem, & desertionem diuinæ gratiæ explicat defectum lapsæ naturæ. Et Prosper contra Collat. capite decimo nono. *Natura humana (inquit) in prima prauaricatione nec substantiam amisit, nec voluntatem, sed lumen, & decorem virtutum quibus fraude insidentis exorta est.**

8. Tandem probatur hæc sententia ratione. Prima sit, quia intrinseca diminutio perfectionis, aut virium alicuius rei, vel naturæ, aut potentie solum potest duobus modis fieri. Vnus est per subtractionem alicuius realis, ac physice perfectionis talis naturæ, siue illa sit ablatio integra alicuius qualitatis, siue remissio, siue nimia intensio per quam ægrotudo fiat, seu similis conuenientis dispositionis aut temperamenti dissolutio. Alter modus esse potest per additionem alicuius habitus, vel qualitatis disconuenientis naturæ, inclinantis illam ad malum eius, vel quid simile: in homine autem lapsa, neutrum horum reperitur, comparatione facta ad hominem in puris naturalibus: ergo nulli modo habet diminutas vires ad bene operandum, magis, quam essent in homine puro. Maior traditur à D. Thoma prima parte, questione quadragesima octaua, articulo quarto, in corp. & ad 3. & 1. 2. questione octuagesima quinta, articulo primo & secundo, vbi duobus tantum modis ait, posse pecca-

tum diminueri bonum naturæ, scilicet, per subtractionem, & per appositionem. Et per se videtur euidenter, non posse vltra hos modos alium realis mutationis cogitari, quia sunt immediate oppositi, cum omnis mutatio, aut positiua, aut priuatiua, seu ablatiua necessario futura sit. Vnde fit aliquem ex illis necessarium esse, vt vires minuantur, quia intelligi non potest, vt natura vires amittat, vel in totum, vel in partem, sine aliqua sui mutatione. Et ideo merito docuerunt Concilia, Adamum peccando in deterius fuisse commutatum, vt Concilium Tridentinum sessione quinta dixit. Deinde quia vires illæ reales sunt, & physice: nam est realis potestas operandi, vel resistendi contrario, ideo diminutio illarum etiam fieri debet per mutationem physicam, & realem: ergo per subtractionem, vel alicuius rei, vel realis modi, vt intentionis vel realis proportionis, ac perfectionis: ergo sine aliqua huiusmodi mutatione non potest intelligi diminutio virium bene operandi.

9. Probantur iam singulæ partes minoris propositionis. Et primo per peccatum non esse factam in homine diminutionem per subtractionem alicuius perfectionis, quæ in puris naturalibus in eo inueniatur, facile ostendi potest. Quia nec substantia animæ, nec intellectus, nec voluntas, nec alia facultates naturales per subtractionem diminui possunt in seipsis, quia indiuisibiles sunt, & remittuntur. Nec etiam fieri potest in aliqua forma intrinsece eis inherente, quia in puris naturalibus nulla talis forma est in substantia animæ, vel eius potentis, nam de intellectu dixit Aristoteles, esse tanquam tabulam rasam, & idem est cum proportionem de cæteris. Et ideo licet ab homine propter peccatum subtractæ fuerint multæ formæ accidentales perficientes, & ornantes animam, & potentias eius, illa subtractio non fuit diminutio in his, quæ ad statum puræ naturæ, sed ad statum gratiæ, & innocentie pertinerent. Deinde neque corpus in suo temperamento, aut organis sensuum, vel aliarum virium naturalium ex visiois peccati originalis alterationem aliquam passum est, per quam vires eius ad aliquid operandum diminutæ fuerint, vel immutatæ in debita proportionem, & dispositionem accommodata ad operandum eo modo, quo pura natura posset. Quia licet corpus hominis factum mortale sit, & consequenter etiam suo modo alterabile sit effectum, tamen ipsum peccatum per se non habet vim ad talem alterationem in corpore efficiendam, vt est per se notum, & statim in simili puncto declarabitur.

Nec probabiliter cogitari potest, Deum ipsum, vel per se, vel per angelos malos talem mutationem in Adamo in penam peccati effecisse, & quotidie facere in hominibus ex Adamo nascentibus, hoc enim nec in Scriptura, nec in doctrina Ecclesiæ habet fundamentum, nec ratione aliqua probabili ostendi potest: & ideo nec ab aliquo assertum scio, & si temere dicatur, contemnendum est. Vnde hic est verus sensus illius axiomatis, quod naturalia manserunt integra post peccatum, vti quoad omnes naturales facultates, perfectiones, dispositiones, ac proprietates corporis, & animæ, quas natura humana spectata in sua pura essentia continet formaliter, vel per naturalem emanationem ab illa profiunt, vel tanquam præiux dispositiones tali naturæ conuenientes necessario supponuntur, & per generalem cursum causarum cum diuino concursu fieri solent. Nam hæc etiam Deus lege ordinaria non immutat propter peccatum originale, sed solem suum oriri facit super bonos, & malos, & pluit super iustos, & iniustos. Constat igitur in natura lapsa non fuisse diminutas vires naturales ad operandum bonum per subtractionem alicuius physice, seu realis perfectionis.

9. Diminutio in natura humana per peccatum in aliqua naturali perfectione facta non fuit.

10. Deus nec etiam nequam spiritus relatiue diminutione sua est.

Ratio collationis.

11. perfectionis, quæ ad puram naturam pertineat. Deinde probatur altera pars Minoris, nimirum, diminutionem hanc non esse factam per additionem alicuius qualitatis, vel entitatis positivæ, quia nec fingi potest qualis sit, nec unde proueniat, seu quam habeat causam efficientem extra Deum. Quia nec ex naturâ intrinsece nascitur, ut discursus in præcedenti puncto factus probat. Neque peccatum illud actuale, quod fuit in Adamo, potest esse causa physica talis qualitatis, quia iam præterijt, & nunquam habuit illam virtutem, ut per se constât. Neque etiam nascitur ex peccato originali, prout existit in vnoquoque homine, quia illud peccatum non est res positiva, sed mera priuatio. Unde illa opinio de qualitate morbida, ut impossibilis, incredibilisque, ac sine fundamento facta, antiquata est, & ab omnibus relicta. Quia si illa qualitas credebatur esse ipsum peccatum originale, talis opinio necessario faciebat Deum autorem peccati, præter alia absurda, quæ inde inferri facile possunt. Si vero fingatur ut pœna peccati, effectio illius nulli causæ creatæ attribui potest, ut dixi: nihil enim est, vel extra hominem, vel in homine, quod possit esse principium efficiens illam positivam entitatem, quam nunc impugnamus. Neque etiam ipsi Deo attribui potest, tum quia nullo fundamento Scripturæ, vel Patrum hoc nititur, tum etiam quia non solet Deus propter alia peccata tales qualitates infundere: tum denique, quia talis effectus non est consentaneus diuinæ Sapientiæ, & bonitati. Probatur hoc vltimum, quia talis qualitas non posset esse, nisi prauus habitus inclinans ad malum (quid enim aliud excogitari potest?) infundere autem huiusmodi habitus, non est bonitatis Dei, qui intentator malorum est. Et hic possunt applicari testimonia Sanctorum dicentium, Deum non operari positivè, & directe ad hominum obdurationem, seu exactionem, sed tantum permissiue, negando aliqua dona sua, ut in libro secundo de Auxilijs late tractauimus. Denique propter hanc causam dixerunt Theologi supra allegati, hominem lapsum, & constitutum in pura natura solum differre, ut nudum, & spoliatum, seu per modum negationis, & priuationis, quia in re ipsa eandem naturam vterque habet, & sub carentia eorundem donorum gratuitorum, sed hæc carentia in pura natura fuisse mera, & perpetua negatio, in natura vero lapsa est priuatio donorum, quæ aliquando habuit hæc natura in suo capite.

12. Obiectio. Ad hanc rationem responderi potest, iuxta fundamentum prioris sententiæ, vires hominis lapsi fuisse diminutas non tantum per subtractionem donorum, sed etiam per additionem quandam, non alicuius rei physice, sed per additionem ipsiusmet peccati quoad culpam, quia ipsum peccatum per se sufficit difficiliorem reddere operationem virtutis, & ita diminuit vires ad operandum bonum, & vitandum malum, impedimentum quoddam apponendo. Sed hoc facile improbat, primo, quia peccatum originale nihil positivum est, sed mera priuatio, quoad formalem rationem culpæ, ut constat ex Diuo Thoma 1. 2. quæstione 82. articulo tertio, & ex ijs, quæ ibi tractantur, ergo additio talis culpæ non est additio alicuius rei, sed potius ablatio. Nec etiam illa priuatio potest formaliter diminuire naturales vires operandi, quia nihil naturale subtrahit, sed tantum gratiam, & iusticiam, ergo propter solam additionem talis culpæ non potuerunt diminui vires naturales magis, quam futuræ essent in pura natura. Secundo, peccatum originale in sola auersione à Deo consistit, & non addit conuersionem ad bonum commutabile, sicut peccatum actuale, ut expresse tradit D. Thomas q. 5. de Malo art. 2. & q. 24. de Veri. art. 12. ad 2. & suo loco ostendendum est. Ergo per se, ac formaliter non augeat difficultatem bene operandi intra ordinem naturæ, quia nec minuit inclinatio-

nem ad bonum honestum, cum non minuat potentias ipsas in se, nec augeat inclinationem ad contrarium, quia hæc non augeatur, nisi per conuersionem positivam ad aliquod bonum inferius, & commutabile. Unde etiam de peccato actuali dixit D. Thomas supra dicta quæstione 85. non minuire bonum naturæ per solam priuationem, sed addendo aliquam inclinationem virtuti contrariam, quando, scilicet, aliquem habitum inducit. Et similiter peccatum omissionis, si esset purum, non minueret bonum naturæ quoad vires operandi, sed in tantum minuit, in quantum includit aliquem actum, qui male afficit potentiam: ergo peccatum originale, quod nec actum in nobis includit, nec voluntatem conuertit ad creaturas magis, quam ex natura sua esset, non potest per se solum minuire vires naturales, aut difficiliorem reddere operationem virtutis, quam in pura natura futura esset.

Denique peccatum etiam mortale actuale, si nihil positivum post se relinqueret, non redderet difficiliorem operationem virtutis. Explicatur in exemplo supra posito de homine creato in puris naturalibus, & postea semel tantum peccante mortaliter. Nam si transacto illo peccato, nullum habitum in voluntate, vel in appetitu, nullamve prauam dispositionem positivam relinqueret, neque in intellectu, vel phantasia aliquam speciem, vel memoriam peccati præteriti, quæ posset postea affectum excitare, nullo modo per illud peccatum semel commissum, natura bonum quoad vires operandi bonum naturale minueretur, vel difficilius redderetur, quia peccatum præteritum, si nullam prauam dispositionem reliquit, non potest obstatre aliquid, neque impedimentum apponere. Nec satis est, quod relinquat maculam, vel reatum, vel auersionem habitualem. Nā hæc omnia moralia tantum sunt, per quandam habitudinem rationis, seu moralem ad peccatum commissum, & non retractatum, illa autem moralitas non minuit physicas vires operandi, nec impedimentum aut difficultatem per se potest afferre, quia neque est actiua, neque inclinatur aliquo modo ad opus, dum habitum, vel dispositionem realem post se non relinquit.

13. Vltimo argumentor in hunc modum, quia omnis difficultas interna bene operandi ex peccato originali suborta, prouenit, vel ex ignorantia intellectus, vel ex concupiscentia somitis, vel ex corporis mortalitate, seu corruptibilitate, sed hæc tria non sunt maiora in natura lapsa, quam essent in pura natura, licet diuersam originem in hoc statu habeant, quam in illo. Ergo nec difficultas bene operandi est maior, sed solum erit ex diuersa radice, & sub distincta ratione. Maior clara est ex doctrina D. Thomæ, 1. 2. quæstione octuagesima quinta, articulo tertio, & ex præfati discursu magis constabit. Minor probatur quoad singulas partes, & primo de ignorantia, quia per peccatum originale nulla ignorantia prauæ dispositionis in nos transfunditur, sed sola ignorantia negationis, & priuationis, quatenus nascitur sine fide, & sine vlllo habitu per se, vel per accidens infuso, & sine vlla specie, vel principio cognoscendi præter nudam potentiam intelligendi, eandem autem ignorantiam, vel nescientiam haberet homo creatus in puris naturalibus: ergo in hoc est æqualitas. Eademque considerari potest ex parte sensuum, vel obiectorum, quatenus ex illis cognitione, & scientiam sumimus: nam in vtroque statu esset eadem sensuum dispositio, idemque obiectorum sensibilibus influxus: ergo in his omnibus non est maior causa ignorantis, vel erroris in vno statu, quàm in alio. Secundo de concupiscentia idem facile probatur, quia nunc per peccatum originale solum ablati sunt omnes habitus, & omnia Dei auxilia, quibus appetitus sensitivus, vel continebatur, ne rationem præueniret, vel confortabatur per maiorem inclinationem

13. Exemplo declaratur, & probatur.

14. Altera ratio ne proposita conclusio probatur.

thomæ ad bonum honestum additam potentiam per
habitus virtutum, & donorum, sine quibus nunc cõ-
cipimur: ipsa vero facta appetitus, sine irascibilitate,
sive concupiscibilis in se immutata non est, nec inte-
rior, aut remissior facta, neque illi sunt adititiqui
habitus pravi, vel augentes inclinationem ad sensibi-
lia, vt probant rationes supra generaliter factæ de
additione positiua: & supponunt omnes Theologi
supra allegati, & specialiter D. Thomas quæst. 4. de
Malor. artic. 2. præsertim ad 4. At vero in pura natura
idem esset appetitus sensitiuus, eademq; earentia do-
norum omnium, & ad subinde eadem inclinatio ad sen-
sibilia objecta, idemq; modus naturaliter operandi,
& præueniendi rationem per motionem talium ob-
iectorum, à quibus humana cognitio in vtroque sta-
tu incipit: ergo neque ex hac parte maior esse potest
difficultas in vtroque statu, neq; maior rebellio ear-
nis ad spiritum, si respectu eiuſdem personæ habentis
eandem complexionem, seu idem temperamentum
fiat comparatio, & nulla in vtroq; suppositio con-
suetudo, vel æqualis. Denique idem neri potest diffi-
cultus de corporis mortalitate, vel passibilitate. Nā
hæc sine dubio non est maior in lapsâ naturâ, quam
esset in pura: quia in vtroque statu est eadem compo-
sitio corporis humani ex inferiori materia contra-
rijs qualitatibus affecta, & ex partibus Etherogenijs,
& interno calore agente in humidum, & c. ex quibus
mortalitas, & passibilitas corporis proueniunt: & in
neutro statu habet, vel maiorem causam corruptionis,
vel maiorem resistentiam, aut defensionem à
contrarijs. Ergo ex nullis istorum capitum potest esse
maior difficultas, vel minor facultas operandi bonū
in statu naturæ lapsæ, quam in puris naturalibus in-
ueniretur.

litatis, vel alicuius habitus prauis superadditi potē-
tias animi, iam responsum est, sciamus esse, & impro-
babilem opinionem illam, nec Diuus Augustinus in
locis ibi allegatis aliquid de tali qualitate docuit, sed
ipsam originale culpam animi vitium appellat, &
interdum ipsam potentiarum deordinationem vocat
animi infirmitatem, & effrenem concupiscenti-
am, ac motus eius, uoxiam qualitatem, & languorem
animi appellat, vt constat ex libro decimoquarto de
Ciuit. cap. 19.

Ad fundamenta vero secundæ opinionis dico im-
primis, immerito sententiam illam tribui Dico Tho-
mæ, cum non solum ex alijs locis, quæ allegauimus,
sed etiam ex illo eodem, in quo pro illa opinione ci-
tatur, contrarium facile ostendi possit. Nam in pri-
mis in illo articulo primo, quæstione octuagesima
quinta, s. 2. non tractat in particulari de peccato ori-
ginali sed in genere de peccato querit, an diminuat
bonum naturæ? Distinguit autem triplex bonum
naturæ, quæ sunt, natura ipsa, & proprietates, qui-
bus constituitur: inclinatio ad virtutem, & donum
iustitiæ originalis, quatenus perficiebat naturam. Et
de primo negat diminui per aliquod peccatum, de
ultimo affirmat tolli omnino per peccatum primi
parentis. De medio verò, seu inclinatione virtutis a-
it, diminui per peccatum, quod statim explicat de
peccato actuali, dicens, *per actus enim humanos fit incli-
natio ad similes actus, &c.* quæ ratio solum in peccato a-
ctuali locum habet. Neque enim peccatum originale
aliquem actum humanum includit, neque aliquis
dicit, peccatum originale inducere inclinationem ad
similes actus, vtique peccato actuali Adæ, cum nec si-
lij Adæ illum actum, vel similes exerceant, neque
habitu aliquem per peccatum originale acqui-
rant.

Immo nec de peccato actuali utcuque spectato, D. Thomas loquitur, sed quatenus potest inducere habitum ad similes actus inclinatum, vt ex citatis verbis constat, & aperte ipse declarat in solutione ad 3. dicens, per peccatum diminui bonum naturæ quatenus per actiones voluntarias causatur aliquid, vel auferitur ab homine sic operante, vt supra (inquit) dictum est cum de generatione habituum ageretur. Et a pertissime in solutione ad 4. dicit, peccatum diminuit bonum naturæ formaliter, in quantum pertinet ad ordinationem actus sed quantum ad inordinationem agentis (inquit) oportet dicere, quod talis inordinatio causatur per hoc, quod in actibus animæ est aliquid actuum, & aliquid passiuum, &c. Non potest autem dici, in peccato originali esse aliquid actuum, cum sit mera priuatio quasi habitus, ergo non potest diminuire bonum naturæ, quantum ad inordinationem agentis, illud minus potens, vel habile reddendo ad naturæ bonum operandū. Et eodem modo explicat hanc diminutionem in articulo secundo, & in tercio, vbi in solutione ad primū specialiter, ait, malitiam, quæ numeratur inter vulnera ex peccato inducta, Non sumi pro ipso peccato (vtique formaliter) sed pro quadam pronitate voluntatis ad malum secundum quod dicitur Genes 6. Proni sunt sensus hominum ad malum ab adolescentia sua. Quæ pronitas non est, nisi concupiscentia; vel etiam voluntatis, prout natura sua inclinatur etiam ad sequendum appetitum, quæ inclinatio pronior relicta est per peccatum non per additionem, sed per subtractionem, vt supra dictum est, & in eodem art. D. Thom. docet, dicens, in tantum naturam esse vulneratam, in quantum fuit iustitia desinita, nam ipsa (inquit) desititio vulneratio dicitur natura.

Et per hæc vna dei Thomæ satisfacta primæ proba-
tioni ex Concilijs, & Patribus desumptæ, quate-
nus dicunt, fuisse hominem vulneratum, etiam in
naturalibus, & debiliorem factum in corpore, &
animò: utrumque enim est verum ratione illius defi-
tutionis, seu ablationis iustitiæ, quam dixit Dominus
Thomas esse vulcationem naturæ. Et ratio
metapho-

35.
Easio.

Dicit aliquis, non solum ex his capitibus proveni-
re difficultatem operandi studiose, sed etiam ex in-
trinseco defectu ipsius voluntatis, vel liberae. Dicit
enim Concilium Arausic. capit. 1. animæ libertatem
lesam fuisse in homine per peccatum primi parentis,
& damnat dicentes illam permanisse, & capit. 25.
dicitur, *liberum arbitrium fuisse viribus attenuatum, & in-
diminatum*. Quod etiam tradit Tridentinum sess. 6. cap.
1. Igitur ipsa lesio liberi arbitrii per se sufficit ad mi-
nuendum, nuendas vires bene operandi: licet in alijs tribus nō
sit ratio lesio, quam esset in pura natura. Sed contra
hoc est, quia præter formalem culpam, quæ inest ani-
mæ, quod ad vires operandi attinet, non magis fuit
per peccatum vulnerata voluntas, quam intellectus,
vel appetitus, proportionē servata per comparatio-
nem ad vniuersiuique facultatis obiectum, & actus:
omnes enim in vulnerata fuerunt per eandem subtrahē-
tionem originalis iustitiæ, iuxta doctrinam D. Thom.
1.2. questio. 85. articulo 3. & probant rationes supra
factæ. Quocirca libertas voluntatis non aliter lesa est
intrinsece circa boni operationem: nisi quia fuit pri-
uata charitate, & virtutibus inclinatis ad bonū:
ex parte item intellectus diminuta est libertas, quasi
in radice, quatenus mens hominis priuata est sapien-
tia, & prudentia, ex accidenti autem lesa est libertas
ex parte concupiscentiæ, quæ libere relicta, & ablato
freno iustitiæ, difficiorem multo reddidit vsum li-
bertatis ad resistendum malo, & sequendum bonum.
Tota autem hæc lesio libertatis est per comparatio-
nem ad naturam integrā, & iustitiā vestitam, non
vero per comparationem ad naturā purā, & nudā.
Eandem enim carentiam perfectionis habet
illa natura in intellectu, & voluntate, & eandem ef-
fransat concupiscentiam, quam nun habet lapsa
natura. Ergo neq; propter illam lesionem libertatis
potest esse discrimen inter vtrumq; itatū. Quod am-
plius respondendo ad argumenta aliarum opinionū,
confirmabitur.

tape liber-
tatis respo-
sio natura
integra & nō
purā natura.

36

16. *confitebatur.*
 Fitto *super-* Igitur ad Gregorij fundamentum quatenus in se-
additur qua- cunda opinione repetitur, statim respondebimus:
tuas. quatenus vero innititur in positione morbida qua-

metaphoræ est clara ex dictis: nam in iustitia originalis pacem, & vnionem inter appetitus hominis constituebat; quæ vnio per peccatum dissoluta est; ablata iustitia, & ita factum est vulnus in natura, sicut fit in corpore per dissolutionem continui. Atque eodem modo fuit læsus homo in naturalibus, non quia donum amissum fuerat naturale, sed quia naturalem defectum auferebat, seu illi subueniebat. Item eodē modo fuit liberum arbitrium læsum, vel extenuatū, & totus homo secundum corpus, & animam in deterius commutatus, quia in vtraque parte, & potentijs eius vulneratus est.

20. Ad instantiam autem, quæ fiebat, quia in pura natura non esset vulnus, nec homo esset semiuiuus relictus, respondetur de his vocibus metaphoricis ita loquendum esse, sicut Theologi loquuntur de illis, *placuit, vel nudus, vel nudatus, priuatus, vel non habens*. Nam homo in statu puræ naturæ eandem carentiam indumenti iustitiæ, quam habet nunc homo lapsus, haberet, ac subinde eandem nuditatem; quia vero in statu puræ naturæ illam semper habuisset, non diceretur nudatus, sed nudus, nunc autem dicitur nudatus, quia fuit aliquando vestitus. Et similiter nunc dicitur priuatus, tum propter eandem rationem, tum etiam, quia censetur habere proximam capacitatem illius iustitiæ iuxta diuinę providentię institutionem: in pura vero natura solum dici posset ceteri, vel non habere iustitiam, quasi per simplicem negationem, & remotam capacitatem. Sic etiam tunc eandem quidem dissolutionem, seu diuisionem inter appetitus haberet, illa vero non habuisset rationem vulneris, quia nunquam habuit contrariam vnionem, & quasi copulationem: vulnus autem dicitur proprie relationem ad præcedentem vnionem. Nam significat terminum vulnerationis, vulneratio autem non fit, nisi per actionem, qua dissoluntur, quæ prius vnita fuerant. Et eadem ratio est de metaphora semiuiui. Nam propter vulnera dicitur homo sauciatus, & semiuiuus relictus, quia etiam vox illa, *relictus*, declarat, prius habuisse hominem pleniorē, & saniorē vitam, quam per culpam, & subsequētia vulnera ita perdidit, vt semiuiuus relictus esse dicatur, quod nō haberet locum in homine creato in puris naturalibus quia nec in illo præcessisset illa vitæ perfectio, neque peccatum ex vi illius status. Quod manifeste constat in corporis mortalitate, quæ certe non est maior in natura lapsa, quam in pura, & tamen nunc habet rationem vulneris, & ratione illius potest dici homo semiuiuus relictus, etiam in corporali vita, quia vt dixit Gregorius, vita sub tali corruptionis onere mors est potius dicenda, quam vita: in pura autem natura, nec haberet rationem vulneris, nec dici posset homo propter inflictas plagas semiuiuus esse relictus, sed esse creatus semiuiuus, vel quid simile.

21. Ad secundam probationem iam dictum est, peccatum actuale minuere bonum naturæ, etiam puræ, per additionem prauī habitus, vel dispositionis, & non alio modo, & inde potius conuincit, peccatum originale solum, seu per seipsum non posse talem diminutionem efficere, & ita est, declaratione ibi facta recte perpenſa, vt iam illam etiam expendimus, contrarium concluditur. Ad tertiam probationem dico in primis, valde probabile esse, peccatum originale contractum ex Adamo, sicut non conuertit hominē ad bonum commutabile, iuxta sententiam D. Thomæ, ita nec auertere à bono incommutabili, vt est finis naturalis, quia hæc auersio non potest fieri per puram priuationem, sed per contrariam conuersionē. Et ita non procedit argumentum, quia dicitur peccatum originale solum auertere à Deo sine supernaturali, & ita non minnere naturalia, quantum ad id, quod ex se habent, sed solum quoad perfectionem, quæ ex conuersione ad Deum finem supernaturalem & dona gratuita, quæ ratione illius dabantur, illis

adiungebatur. Vt vero ab hac disputatione nunc abstrahamus, dato Antecedenti, scilicet, quod peccatum originale auerteret etiam à fine naturali, negatur consequentia, quia illa auersio non est aliqua forma physica, nec priuatio realis alicuius perfectionis, cōnaturalis naturæ, sed est vel quædam relatio ad præcedentem actum prauum, vel moralis quædam habitudo, & quasi denominatio ab illo, quæ moralitas licet hominem reddat inuisum Deo, & odio dignum, non tamen auget, vel minuit per se inclinationem ad bonum, vel malum, sed solum quatenus habitum, vel realem aliquam dispositionem relinquit, vt satis explicatum est. Ad vltimam probationem negatur antecedens, quia in eo assumitur quod probandum erat: vnde dicimus, vel in vtroque statu posse hominem actum dilectionis elicere, & graui tentationi ad breue tempus resistere, vel in neutro posse: quid autē horum verius sit, in sequenti libro disputabitur.

CAPVT IX.

Virum in statu naturæ lapsæ debiliorem sit homo ad bonum operandum, quam in pura natura, saltem ob causas extrinsecas?

Præter intrinsecas vires, quibus homo indiget ad bene operandum in quocunque statu naturæ, requirit etiam auxilium aliquod extrinsecum, saltem ex eo, quod causa creata, & finita est, ideoque ex eo capite potest fieri per peccatum debiliorem ad operandum, licet intrinsece non minuat. Potest etiam illud auxiliū duplex cogitari, vnum per se influens cum homine in opus eius, aliud per accidens, tanquam remouens prohibens. Prius necessarium est homini, saltem ex eo capite, quod causa secunda, & particularis est, quæ non potest sine influxu aliarum causarum, & præsertim primæ operari, & quatenus est causa indifferens, & libera, censetur peculiari modo indigere hoc auxilio, vt videbimus. Posterior autem modus esse etiam potest, vel necessarius, vel vtilis, quia causa finita, & libera potest multis rebus extrinsecis impediri, & ideo si impedimenta extrinseca multiplicentur vel minuantur cause remouentes illa, potest ex hoc capite fieri homo debiliorem ad operandum, etiam si in ternæ vires eius diminutæ non sint. Videndum igitur superest, an aliquo ex his duobus modis homo in statu naturæ lapsæ deterioris conditionis factus sit, quam in statu puræ naturæ esset futurus.

Circa priorem modum moderni quidam opinantur, hominem lapsum esse impotentiorē ad operandum bonum, quam esset in puris naturalibus, nō per intrinsecum augmentum, vel diminutionem alicuius facultatis naturalis, vel additionem alicuius qualitatis, quæ non esset in homine in pura natura constituto: sed per mutationem moralem in ordine ad prouidentiam Dei, sine qua non potest homo bonum aliquod libere operari. Explicaturque in hunc modum, quia in neutro statu potest homo aliquid bene operari sine præueniente cogitatione accommodata ad bene operandum, quæ cum præcedat voluntatem, non potest esse libera, neque est in potestate hominis, & ideo ab extrinseco per diuinam prouidentiam prouenire debet. Hæc igitur cogitatio esset debita naturæ puræ per modum prouidentia, vel concursus naturalis, vel saltem non esset indebita, sed esset beneficium consonum innocentia nature: & ideo ex hac parte homo in pura natura esset absolute potens ad aliquod morale bonum operandum. In statu autem naturæ lapsæ censent sic opinantes esse in hoc debiliorem factum.

Ratio est, quia talis cogitatio congrua per peccatum fit homini indebita: imo ex vi peccati debitum est homini, vt tali cogitatione priuaretur, & de facto priuaretur illa in penam peccati, nisi per gratiam redemptionis.

Quid vulnus & vulneratio.

Deinde respondetur.

Tandem respondetur.

1. Duo externi auxilij modi, de quibus inquiri potest, explicantur.

2. Recentiore opinio refertur.

3. Fundamentum rationis.